

Moja Niepodległa

<https://mojaniepodlegla.pl/mn/multimedia-1/15440,Cykl-audycji-Z-mysla-o-Niepodleglej-w-Polskim-Radiu-Katowice-2020.html>
23.04.2024, 09:45

Cykl audycji „Z myślą o Niepodległej” w Polskim Radiu Katowice (2020)

Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach oraz Polskie Radio Katowice zapraszają na cykl audycji nawiązujących do kalendarza ściennego na rok 2020, wydanego przez katowicki oddział IPN w ramach obchodów stulecia odzyskania przez Polskę niepodległości oraz walki o włączenie regionu w jej granice w setną rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości. W nim zdjęcia związane z wydarzeniami lat 1919-1920.

Na kartach pierwszego kalendarza „[Z myślą o Niepodległej](#)” na rok 2018 przedstawiono dwunastu działaczy, dążących do włączenia Górnego Śląska w granice odradzającej się Rzeczypospolitej.

Drugi kalendarz z cyklu „[Z myślą o Niepodległej](#)” poświęcony jest wydarzeniom roku 1919 na Górnym Śląsku. Kalendarz zawiera zdjęcia związane z czesko-polskim konfliktem o Śląsk Cieszyński oraz I powstaniem śląskim. Z kart kalendarza spoglądają nasi przodkowie, czynnie realizujący wyszytą na sztandarach maksymę „Ojczyzno moja, gdy Cię mogę wspierać, nie żal mi cierpieć, nie żal mi umierać”. To dzięki ich ofiarności i poświęceniu Śląsk po kilku stuleciach powrócił do Polski.

Kalendarz ścienny na 2020 r. „[Z myślą o Niepodległej](#)” jest trzecim z serii kalendarzy wydawanych przez Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach w kolejnych latach świętowania setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Zamierzeniem twórców jest upamiętnienie wszystkich tych, którzy brali udział w walkach o przyłączenie Górnego Śląska do odrodzonej

Rzeczypospolitej. Dzięki starannej selekcji archiwalnych zdjęć oraz opatrzeniu ich opisami historycznymi, kalendarz pełni również funkcje edukacyjne.

Strony wydawnictwa na 2020 rok poświęciliśmy wydarzeniom roku 1920 na Górnym Śląsku. Kalendarz zawiera zdjęcia związane z czesko-polskim konfliktem o Śląsk Cieszyński oraz II powstaniem śląskim – jednym z niewielu zwycięskich polskich zrywów powstańczych. W jego następstwie zlikwidowano złożoną z niemieckich funkcjonariuszy policję bezpieczeństwa Sipo i utworzono Policję Górnego Śląska, której połowę funkcjonariuszy stanowili Polacy. W efekcie po raz pierwszy polskiej ludności Górnego Śląska zapewniono bezpieczeństwo, a aktywistom polskim ochronę i swobodę działania przed wyznaczonym na dzień 20 marca 1921 r. plebiscytem.

Styczniowa karta kalendarza przedstawia pluton kompanii Milicji Śląskiej z Frysztatu. Milicja Śląska została utworzona w maju 1919 r. przez por. Klemensa Matusiaka, w miejsce rozwiązanej z początkiem roku Milicji Polskiej Śląska Cieszyńskiego. Służbę pełniło w niej ok. 500 funkcjonariuszy, którzy strzegli granic Śląska Cieszyńskiego i linii demarkacyjnej z Czechosłowacją. Chronili też mienia i bezpieczeństwa polskiej ludności przed przestępcami oraz czeskimi bojówkami. Formacja stoczyła kilka potyczek z oddziałami czeskimi. W dniu 9 lutego 1920 r., w związku z przybyciem do Cieszyna Międzysojuszniczej Komisji Plebiscytowej, została rozwiązana.

Karta lutowa przedstawia oddziały niemieckiej Reichswehry opuszczające Mysłowice. Na mocy postanowień traktatu wersalskiego Niemcy zobowiązani zostali do wycofania swych sił wojskowych z Górnośląskiego Obszaru Plebiscytowego. Ich ewakuacja trwała od końca 1919 r. do stycznia 1920 r.

Na marcowej karcie widzimy francuskie oddziały górskie maszerujące przez Opole. 21 stycznia 1920 r. do pomocy Międzysojuszniczej Komisji Rządzącej i Plebiscytowej Rada Najwyższa Konferencji Pokojowej skierowała na Górny Śląsk brytyjsko-francusko-włoski kontyngent wojskowy. Był on podporządkowany rezydującemu w Gliwicach

Naczelnemu Dowództwu Wojsk Sprzymierzonym na Górnym Śląsku i stacjonował na tym terenie do lata 1922 r.

Kwiecień - przyjazd Międzysojuszniczej Komisji Rządzącej i Plebiscytowej do Katowic. Powitanie na dworcu kolejowym. Międzysojusznicza Komisja Rządząca i Plebiscytowa objęła i sprawowała władzę nad Górnośląskim Obszarem Plebiscytowym na mocy artykułu 88 traktatu wersalskiego od 11 lutego 1920 r. do 10 lipca 1922 r. W jej skład weszli przedstawiciele Włoch, Francji oraz Wielkiej Brytanii. Przewodniczącym został gen. Henri Le Rond. Włochy reprezentował jego zastępca gen. Alberto De Marinis Stendardo di Ricigliano. Wielką Brytanię płk. sir Harold Franz Passawer Percival, a po nim sir Harold Stuart. Komisja rezydowała w Opolu, będącym wówczas centrum administracyjnym Górnego Śląska.

Na karcie majowej - pochód z okazji święta 3 Maja w Osieku koło Wielkich Strzelec (dziś Strzelce Opolskie) w 1920 r. Wiosną 1920 r. przez Górny Śląsk przetoczyła się fala manifestacji i protestów ludności polskiej i niemieckiej. Apogeum polskich protestów i wieców, skierowanych przeciwko „terrorowi niemieckiemu” przypadło na początek maja. Odbyły się wówczas manifestacje m.in. w Bytomiu, Katowicach, Królewskiej Hucie, Lublińcu, Mysłowicach, Opolu, Raciborzu, Zabrze i w szeregu mniejszych miejscowości.

Czerwiec - pracownicy Polskiego Komisariatu Plebiscytowego z komisarzem Wojciechem Korfantym. Polski Komisariat Plebiscytowy został utworzony w lutym 1920 r., jako organ mający nadzorować i koordynować polskie przygotowania do plebiscytu na Górnym Śląsku. W jego skład weszli przedstawiciele wszystkich działających na Górnym Śląsku polskich stronnictw politycznych i ważniejszych organizacji. Z ramienia rządu jego pracami kierował Wojciech Korfanty. Został formalnie rozwiązany po III powstaniu śląskim, w lipcu 1921 r.

Lipiec - napaść bojówek niemieckich na polską manifestację w Lublińcu. W walce o Górny Śląsk obie strony nie przebierały w środkach, często stosując przemoc fizyczną. W starciach bojówki używały broni palnej oraz innych narzędzi. Do ulubionych należały tzw. „kryki” czyli laski, widoczne na zdjęciu w rękach atakujących.

Sierpień – Sipo to licząca 4 tys. funkcjonariuszy, złożona w większości z Niemców, policja bezpieczeństwa Sicherhietzpolizei, która działała na obszarze plebiscytowym od 1919 r. Choć formalnie podlegała Międzysojuszniczej Komisji Rządzącej i Plebiscytowej, faktycznie, po wycofaniu oddziałów niemieckich z Górnos Śląskiego Obszaru Plebiscytowego, stała się jedyną zorganizowaną siłą militarną strony niemieckiej i była przez nią bezwzględnie wykorzystywana do zwalczania ruchu polskiego, co wywoływało sprzeciw działaczy polskich.

Na wrześniowej karcie grupa powstańców śląskich podczas II powstania śląskiego. 19 sierpnia 1920 r. w odpowiedzi na antypolskie działania i zamieszki niemieckie, pod hasłem „samoobrony” rozpoczęło się II powstanie śląskie. Jego celem było usunięcie z obszaru plebiscytowego niemieckich organów bezpieczeństwa oraz utworzenie mieszanej policji polsko-niemieckiej opartej na zasadzie parytetu. Kiedy cel insurekcji został osiągnięty, 25 sierpnia 1920 r. dowództwo Polskiej Organizacji Wojskowej Górnego Śląska podjęło decyzję o zakończeniu walk.

Październik – Banderia powstańcza w Wodzisławiu. Podczas II powstania śląskiego Wodzisław został opanowany przez oddziały powstańcze pod dowództwem Józefa Michalskiego, drogerzystę z Wodzisławia, czołowego organizatora Polskiej Organizacji Wojskowej Górnego Śląska w powiecie rybnickim, późniejszego dowódcę 14 pułku wojsk powstańczych w III powstaniu śląskim.

Listopad – Patrol Policji Górnego Śląska podczas kontroli drogowej w Katowicach. Policja Górnego Śląska została utworzona w miejsce Sicherhietzpolizei 24 sierpnia 1920 r. Podlegała ona dowództwu alianckiemu i złożona była po połowie z funkcjonariuszy polskich i niemieckich, noszących charakterystyczne zielonkawe mundury. W efekcie jej powstania poziom bezpieczeństwa ludności i działaczy polskich wzrósł, a skala represji wobec nich zdecydowanie się obniżyła.

Grudzień – Dowództwo Polskiej Organizacji Wojskowej Górnego Śląska w czasie II Powstania (Pierwszy z lewej siedzi Jan Ludyga-Laskowski, trzeci Alfons Zgrzebniok). Utworzona z początkiem 1919 r. tajna Polska Organizacja Wojskowa Górnego Śląska, prowadząca działania zbrojne na

rzecz przyłączenia Górnego Śląska w 1919 r. oraz w 1920 r., po wygaszeniu II powstania śląskiego została rozwiązana. W jej miejsce powołano do życia Centralę Wychowania Fizycznego, której szefem sztabu został Alfons Zgrzebniok.

Na opowieść o bohaterach zaprasza Ewelina Kosałka-Passia (Polskie Radio Katowice).

Do wysłuchania audycji zapraszamy zawsze w pierwszą niedzielę miesiąca o godz. 14.15.

Kalendarz „Z myślą o Niepodległej” 2020.

2020 / Styczeń

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	So	Nd
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Pluton kompanii Milej Śląskiej z Fryształu

Młodych Ślązaków zgrupowano w maju 1919 r. przez por. Eugeniusza Matuszaka, w miejsce nowoformacji i powołano do służby Pluton Milej Śląskiej. Szefem plutonu w tym czasie był młody podchorąbca Alfons Zgrzebniok. Pluton kompanii Milej Śląskiej i jego dowódca por. Alfons Zgrzebniok, chorążym był młody sierżant Eugeniusz Matuszak. Pluton ten przetrwał do 9 lutego 1920 r., w związku z przybyciem do Ciepła pod Mysłowice wojsk niemieckich. Plutonowi została rozpisana...

Kalendarz „Z myślą o Niepodległej” 2020.

2020 / Luty

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	So	Nd
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	

Odznaki niemieckiej Reichshechtry opuszczają Mysłowice

Władze niemieckie wycofywały się z Mysłowic. Na nocny postój w mieście zostały skierowane oddziały niemieckie. Władze niemieckie opuściły Mysłowice 22 lutego 1945 r.

2020 / Marzec

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	So	Nd
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Francuskie oddziały górskie maszerują przez Opole

21 stycznia 1945 r. oddziały niemieckie opuściły Opole. W mieście rozpoczęła się walka o Opole. W Opolu walczyły oddziały niemieckie i francuskie. W Opolu walczyły oddziały niemieckie i francuskie. W Opolu walczyły oddziały niemieckie i francuskie.

Kalendarz „Z myślą o Niepodległej” 2020.

2020 / Kwiecień

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	So	Nd
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

Przyjazd Międzywojewódzkiej Komisji Badawczej i Historycznej do Katowic. Powitanie na dworcu kolejowym

W Katowicach przyjechała Międzywojewódzka Komisja Badawcza i Historyczna. W Katowicach przyjechała Międzywojewódzka Komisja Badawcza i Historyczna. W Katowicach przyjechała Międzywojewódzka Komisja Badawcza i Historyczna.

2020 / Maj

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	So	Nd
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Pochód z okazji święta 3 Maja w Osieku koło Wielkich Strzelec (dziś Strzelec Opolski) w 1920 r.

W Osieku koło Wielkich Strzelec (dziś Strzelec Opolski) w 1920 r. odbył się pochód z okazji święta 3 Maja. W Osieku koło Wielkich Strzelec (dziś Strzelec Opolski) w 1920 r. odbył się pochód z okazji święta 3 Maja.

Kalendarz „Z myślą o Niepodległej”.

Kalendarz „Z myślą o Niepodległej” 2020.

2020 / Czerwiec

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	So	Nd
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

Pracownicy Polskiego Komisariatu Północnego z komisarzem Władysławem Karłowiczem
instytut.ipn.gov.pl

Polscy Komisjariusze Polacy tworzyli zespół utworzony w lutym 1920 r., jako organ wykonawczy władzy państwowej i politycznej państwa polskiego na terenach objętych przez okupację niemiecką. W jego skład wchodziło przedstawicielstwo wszystkich działających na terenie Śląska polskich organizacji politycznych i wojskowych organizacji. Z siedzibą stałą w tym mieście: Generalny Władysław Karłowicz. Został formalnie utworzony po II powrocie dyktando, w lipcu 1921 r.

2020 / Lipiec

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	So	Nd
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Napad bojówek niemieckich na polską manifestację w Lublińcu
Instytut Pamięci Narodowej w Gliwicach, ul. Wolności 10

W Lublińcu w Gliwicach 23 lipca 1920 r. doszło do napadu bojówek niemieckich na polską manifestację. W starciach bojówki używały broni palnej oraz innych materiałów. Do obywateli należało tzw. „zajść” omyłkowo, wskazywane na objęcia w trybach śledczych.

Kalendarz „Z myślą o Niepodległej”.

Kalendarz „Z myślą o Niepodległej”.

2020 / Sierpień

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	So	Nd
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Zmechanizowany oddział Sipo
Dr. Andrzej Gągora, Główna Biblioteka

Sipo to jedna z typów funkcjonariuszy służby wywiadowczej i kontrwywiadowczej w II Rzeczypospolitej. Służba ta została utworzona 1 sierpnia 1920 r. w celu zwalczania działalności podległej władzy państwowej. Oddział ten był jednym z pierwszych oddziałów specjalnych w strukturach Służby Wywiadowczej. W skład Sipo wchodziły oddziały specjalne, które prowadziły działalność wywiadowczą i kontrwywiadowczą.

2020 / Wrzesień

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	So	Nd
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

Grupa powstańców śląskich podczas II powstania śląskiego
Dr. Andrzej Gągora, Główna Biblioteka

19 sierpnia 1920 r. w odpowiedzi na atak polskich oddziałów i samodzielną działalność, pod hasłem „samobrony” rozpoczęła się II powstanie śląskie. Jego celem było odzyskanie i obrona polskiego terytorium śląskiego. W ramach powstania powstała grupa powstańców śląskich, która walczyła o odzyskanie polskiej przysięgi. Każdy oddział miał swojego przywódcę. 25 września 1920 r. dowódcą polskiej Organizacji Wojskowej Głównego Śląska podjęto decyzję o zakończeniu walk.

Kalendarz "Z myślą o Niepodległej”.

Kalendarz „Z myślą o Niepodległej”.

2020 / Październik

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	So	Nd
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Bandiera powstańcza w Włodzisławiu

Muzeum Cypriusza Przemysłowskiego w Górnym Śląsku
 Podczas II powstania śląskiego Włodzisław został opuszczony przez oddziały powstańcze pod dowództwem Józefa Machalskiego, dirigera partyi i Włodzisławia, członka sejmiku powiatu Polickiej Organizacji Wojskowej Górnego Śląska w powstaniu zbrojnym, powołanego dowódcą 14 pułku wojsk powstańczych w II powstaniu śląskim.

2020 / Listopad

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	So	Nd
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

Patrol Policji Górnośląskiej podczas kontroli drogowej w Katowicach

Muzeum Historii Policji
 Policja Górnośląska została utworzona w staropolskiej formacji 24 sierpnia 1920 r. Podległa ona dowództwu śląskiemu i od czasu było po polsku i funkcjonowała w polskich mundurach, tworząc oddziały polityczne i policyjne. W efekcie jej powstania przetrwał bezprzerwany łańcuch i tradycje polskich mundurowych i służby policji w naszym państwie.

Kalendarz „Z myślą o Niepodległej” 2020.

Kalendarz „Z myślą o Niepodległej”.

2020 / Grudzień

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	So	Nd
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Dowództwo Polskiej Organizacji Wojskowej Górnego Śląska w czasie II Powstania

(z przodu z lewej siedzi Jan Ludzki-Ludzki, trzeci A. Brona Agnieszka)
 Muzeum Cypriusza Przemysłowskiego w Górnym Śląsku

Otworzenie w październiku 1920 r. przez Polską Organizację Wojskową Górnego Śląska powołanego dowództwa zbrojnego na czele porucznika Górnego Śląska w 1920 r. oraz w 1920 r. „po wygaszeniu II powstania śląskiego” zostało utworzone. W 1920 r. powołano do życia Centralny Wydział Wojskowy. Inny ważnym elementem został A. Brona Agnieszka.

Kalendarz „Z myślą o Niepodległej” 2020.